

1968: pětadesát let starý Jiránkův vtípek

Autor: Jan Borg

...fejetonem jemně jízlivým

Nemám rád fejetony a hlavně politické fejetony, jsou velmi často účelové či tendenční, zejména v poslední době. Ale teď se chci podělit o své dojmy a zážitky z letošních presidentských voleb. Ačkoliv znám dobře mentalitu Čechů, kterou jsem jakožto právník poznal za léta své činnosti pro klienty v rozmanitých životních sférách, přiznám se, že letos jsem poněkud zmaten.

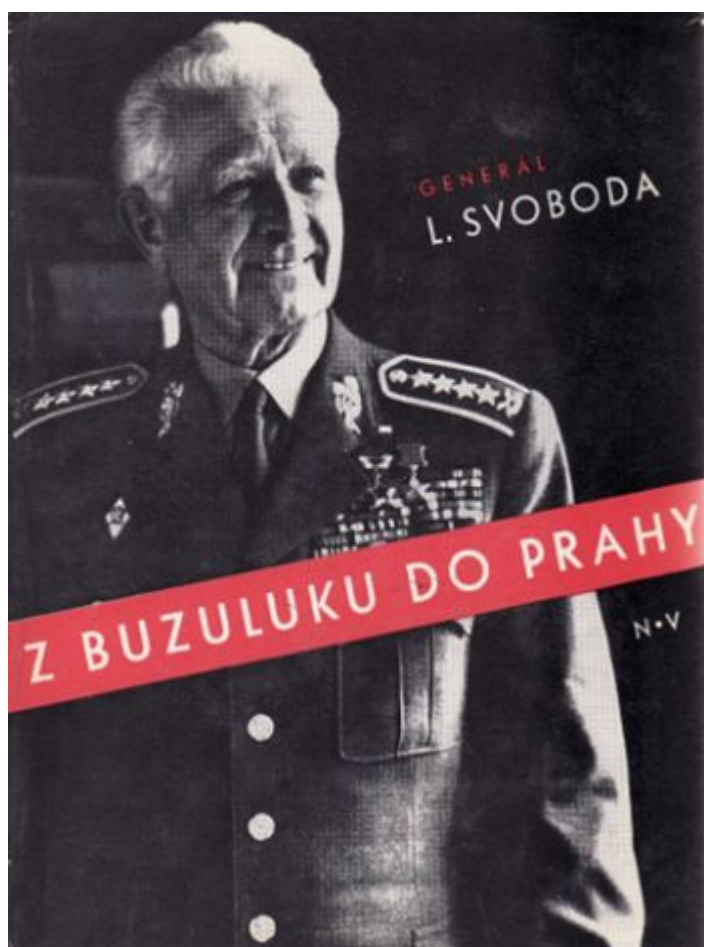
Nejprve jsem užasl nad těmi radami dětem a mládeži – o jejichž budoucnost má jít – a prý běda pokud bychom si zvolili nesprávného presidenta: ohrozili bychom tím lepší život našich dětí a vnuků..., takže neznámí „instruktoři“ radili mladým, aby „nespolehlivým rodičům“ schovali občanský průkaz, anebo rodičům, aby místo voleb zajeli s „nespolehlivými prarodiči“ třeba na hory, že sníh už padá... atd.

Maně jsem si vzpomněl na něco obdobného, byť tehdy by důsledky byly nejspíš horší – dnes přece žijeme v demokratickém zřízení, i když se kacířsky obávám, že vlastně nikdo ani pořádně neví, co to je... Řekové už nám nepomohou, ostatně v jejich athénské demokracii nad pravými občany vícenásobně převažovaly bezprávné ženy a otroci. (Jak to je v dnešních Aténách nevím, ale jeden můj skeptický řecký přítel mi tvrdí, že ve světě vlastně povětšinou vládnou demokraticky zvolení oligarchové.)

Ale abych vysvětlil, na co jsem si vzpomněl, snad to není až tak přehnané: když jsem totiž

vyrůstal v tzv. lidové demokracii (neboli „lidové lidovládě“!), tak nám také kladli za vzor jednoho chlapce, který hodlal napravit chybné jednání otce a strýce. Jmenoval se Morozov, **Pavlík Morozov**, a jejich „nespolehlivost“ prostě nahlásil příslušným orgánům. Víím, dnes se to nejspíš stát nemůže, ledaže by otec se strýcem moc nahlas schvalovali např. invazi jisté mocnosti, přestože, a to mi nejde na rozum, celou řadu předchozích invazí, vojenských i hospodářských, jisté jiné velmoci, té zaoceánské, mohou schvalovat až do aleluja...

Ale jsem klidný, žádné děti ani vnuky, kteří by mě poučovali, jak správně volit, nemám, příklad v rodině také ne, leda opačný – to když můj děd, státní úředník, div že svého syna nezpráskal, když ten v patnácti vystoupil z církve a dal se k socanům..., později, po převratu, přece jen u národních socialistů (českých, ne německých!) byl a po dalším (v minulém století jsme jich tu měli víc, aspoň čtyři, naštěstí to nikdy nebyly revoluce opravdu krvavé, ale i tak stály za to..., byť jinak) rovnou vstoupil do KSČ, Komunistické strany Československa, jenže to již byl děd mrtev a trestat ho nemohl.

„V první linii“ aneb „zkušenosti rozhodují“ A pak? Rád a klid! Kdo ještě si na prezidenta-generála vzpomene...

Zadruhé jsem žasl nad tím, když mi kamarád, ředitel pohřebního ústavu, na můj dotaz, koho tedy volit?, sdělil, že „je to tak nějak jedno“: o jednom z kandidátů se říká, že spolupracoval s tajnou službou minulého režimu, o druhém, že s tehdejší i nynější, přičemž je, podle něho, nejasné, kdy pro kterou pracoval, eventuálně bude pracovat, a jak... Zní to, jak ze špionážního filmu. Když si člověk uvědomí, že tam střílejí dokonce vlastní agenty, protože třeba i nechtě cosi důležitého prozradili, nevím nevím, zda by bylo správné takového kandidáta volit, když by..., ani to nechci domyslet.

Situaci mi zkomplikoval ještě jeden kandidát, který proti dvěma dalším, které považoval za politicky neschopné, pochválil třetího, když se však na něho přívrženci těch dvou osopili, zase svou chválu víceméně odvolal. To jsem už krapet znejistěl: Nebudu u urny moc nervózní? Nestoupne mi tlak nebo i něco jiného? Abych nedopadl jako ten nešťastník, který než svému kandidátovi hodil hlas do urny, smrtelně zkolaboval. Aspoň kdybych věděl, koho volil, jestli to vážně bylo tak riskantní nebo ne...

Dorazil jsem do chodby před volební místností, kde k mému překvapení postával můj známý, bezdomovec Fanda, a ptal se mě, nedám-li mu zase deset nebo raději dvacet kaček, když máme „ty volby“? Daroval jsem mu dvacet a on se zeptal, tentokrát příhodněji: Koho budete volit, Petra nebo Pavla? Což mě znovu překvapilo, zaváhal jsem, jestli to není nějaká parabola, ježto Fanda býval spisovatelem a ještě inženýrem, než v polistopadových transformacích, a také po nátlakových postupech svých potomků ohledně majetku, nakonec ekonomicky zkrachoval.

Rozhodl jsem se, že své rozpaky ukončím zcela jinak. Vzal jsem lístek se jménem onoho mediálně protežovaného generála, přeškrtnul ho úhlopříčně z horního levého do pravého dolního rohu a do zbylého místa vepsal: **generál de Gaulle**. Tak jak to kdysi, po nějaké státní návštěvě tohoto velikého státníka ve východním bloku, učinil jiný můj kamarád (a není divu, byl za války ve francouzském vojsku v Africe).

Za toto gesto by mě můj zesnulý otec jistě nehaněl ani netrestal.